

Mei (openings)nieuwsbrief

Beste leensters en andere belangstellenden,

Het literaire **City2Cities** festival is bijna afgelopen. Dit weekend zijn er nog allerlei activiteiten, ontmoetingen en voordrachten op verschillende plaatsen in de stad, zowel binnen als buiten, voor jong en oud, met bekende en minder bekende schrijvers/sters. De slotmanifestatie is zondag: straat van de literatuur, zo'n 40 schrijvers in huiskamers en musea. zie <http://www.city2cities.nl>. en de vorige brief.

✘ Zelf ben ik, met de Savannah Bay-stand, naar een lezing van *Manon Uphoff* geweest in het Catharijneconvent. Daar is momenteel de tentoonstelling **Vrouwen voor het voetlicht**. Manon vertelde over het verwerken van autobiografische gegevens in literatuur. In een sneltreinvaart wilde ze daar een heleboel over kwijt, en dan m.n. allerlei misvattingen over en verkeerde interpretaties van wat de lezer denkt te weten te komen over de schrijver. Daarentegen: een schrijver werkt altijd met of vanuit haar/zijn eigen biografische verhaal, en schrijven kan gebruikt worden om je met je eigen leven uiteen te zetten. Wat niet wil zeggen dat alles wat op papier terecht komt werkelijkheid is geweest. Met voorbeelden en citaten van zichzelf en anderen werd het een geanimeerde en inhoudelijk leuke lezing.

Manon Uphoff verwerkt in haar eigen verhalen en romans veel gegevens uit haar eigen leven. Haar meest recente boeken zijn daar een voorbeeld van. *Als je me maar blijft schrijven* is een briefwisseling met collega-schrijver Herman Franke (1948-2010) tijdens het laatste jaar van diens leven. Haar vraag was: wat schrijf je aan iemand als je weet dat hij gaat overlijden? In de brieven vind je haar zoektocht naar een antwoord. Brieven die door Franke zeer gewaardeerd worden en omschreven als een warme deken die ze over hem heen legt.

Zo persoonlijk is ook de zoektocht in haar laatste roman **De spelers**, gebaseerd op haar eigen ervaringen na de ontmoeting met haar huidige vriend. Een jonge vrouw, Manja, wordt plotseling hevig verliefd op een (voormalig) Joegoslavische deserteur. Ze reist met hem naar Sarajewo en raakt helemaal verzeild in zijn familie, die nog bezig is de recente oorlog te verwerken. Hoe verhoud je je als jonge Nederlandse vrouw, voor wie die oorlog totaal vreemd is, met zo'n familie en zo'n situatie? Er ontstaat een beeld van het leven daar en het grote contrast met het leven hier, en hoe dat doorwerkt in de onderlinge relaties.

Autobiografie in de schilderkunst: deze maand wordt in de Nederlandse filmtheaters een nieuwe film getoond over de Joods-Duitse **Charlotte Salomon**. In 1981 heeft Frans Weisz, samen met *Judith Herzberg*, een Duits-Nederlandse speelfilm

gemaakt over deze door de nazi's vermoorde kunstenares. Nu heeft hij een mooie documentaire gemaakt, *Leven? Of theater?*. Aanleiding voor de nieuwe film vormde een liefdesbrief met een schokkende bekentenis, die Charlotte destijds geschreven heeft maar die niet eerder is vrij gegeven door haar stiefmoeder. Weisz geeft een beeld van haar korte leven aan de hand van mooi archiefmateriaal, foto's, filmpjes, interviews en toont de rijkdom van haar autobiografische werk. Ze was een introverte, wat schuwe vrouw die altijd aan het tekenen was. Om zichzelf te beschermen tegen een sluimerend verlangen naar de keuze voor de dood, besloot ze haar levensverhaal te schilderen als een soort psychoanalyse en in 2 jaar tijd maakte ze meer dan 1500 tekeningen en gouaches. Die zijn bij elkaar gebracht in een prachtig boek (al in 1980), in de vorm gegoten van een muziektheaterstuk, met dezelfde titel als de film, "*Leven? Of theater?*". Het werk heeft een vaste plek in het Joods historisch museum en is voor een deel deze zomer te zien op de Documenta in Kassel.

Deze maand is van de Amerikaanse *Aimee Bender* (1969) vertaald uitgebracht, *De smaak van droef en zoet*. De roman gaat over een opgroeiend meisje dat op 9-jarige leeftijd ontdekt dat ze tijdens eten niet zozeer de smaak proeft van wat ze eet, maar de emoties van de degene die het eten heeft klaar gemaakt. Onverwacht en ongewild ontdekt ze allerlei geheimen binnen haar familie. Naarmate ze ouder wordt leert ze omgaan met haar gave en ontdekt nog veel meer geheimen. Het is een bijzondere roman die een familie met bijzondere gaven beschrijft, zowel de magie van hun dagelijks leven als hun menselijke kwaliteiten en tekortkomingen, sprankelend beschreven. In onze huidige eetcultuur is het een origineel boek over eten. We zullen een exemplaar bij de uitgeverij, Artemis, aanvragen.

Ook onlangs verschenen is een door *Carolien Ceton* samengesteld historisch overzicht van *Vrouwelijke filosofen*. Werk van 69 vrouwelijke denkers uit 25 eeuwen is bijeengebracht. Omdat ze uitgesloten werden van de officiële onderwijsinstellingen, maakten ze veelal gebruik van andere vormen van filosofie bedrijven zoals briefwisselingen e.d. Dat levert een grote rijkdom aan bronnen op, van de Oudheid tot aan onze eeuw, met een diverse achtergrond - islamitisch, christelijk, Nederlandse logica en Afrikaanse politieke filosofie. Er zijn er meer dan de bekende Hildegard von Bingen of Hannah Arendt. En dan blijkt dat de onderwerpen die vrouwen behandelen nogal eens verschillen van die van mannen.

Een ander samengesteld werk van vergeten vrouwen is **Vrouwenstreken**. *Kathlijne van der Stighelen*, een Belgische hoogleraar kunstwetenschappen (Leuven), schetst een beeld van schilderessen uit de Noordelijke en Zuidelijke Lage Landen. Ze werkten in de periode van 1550 tot heden en slaagden erin om een eigen beeldtaal te ontwikkelen. De gangbare beeldtaal had zich gericht op mannen, degenen die een kunstwerk konden kopen en schilder een inkomen had. Vrouwen daarentegen richtten zich op andere onderwerpen dan geïdealiseerde vrouwenlichamen in idyllische landschappen. Zo tref je bijzondere zelfportretten en mannenportretten met vrouwelijke trekken. Het onderzoek van Kathlijne van der Stighelen richt zich ook op de achtergrond van schilderende vrouwen, hun thema's, hun vertaling van ervaringen in beelden.

Na alle historie ook een hedendaagse kunstenaar, de Indiase **Shilpa Gupta** (Mumbai 1976). Van haar is momenteel in het Museum voor Moderne Kunst in Arnhem een eerste Nederlandse solotoonstelling. Ze maakt sculpturen, foto's, digitale projecten en installaties, waarin ze de toeschouwer uitdaagt om te reageren. Een karakteristieke uitspraak van haar "Angst moet plaats maken voor dialoog, pas dan zullen hiërarchische structuren en onze kijk op de werkelijkheid veranderd worden" vormt een belangrijke grondslag voor haar werk. In Arnhem staan 8 installaties, o.a. een recente uit 2011, 'There is No Explosive in This' opgebouwd uit allerlei gebruiksvoorwerpen die reizigers bij de douane hebben moeten afstaan, en een videoprojectie "Half Widows" over een groep van 1500 vrouwen die niet weten of hun echtgenoten zijn omgekomen in de Kasjmir vallei tijdens de volksoptocht tussen 1989 en 2000. Op 20 mei zal Shilpa Gupta in het museum een lezing komen geven over haar werk. Een moedige, bijzondere vrouw die intense kunst maakt.

Vorige week hebben we een eerste recensie-exemplaar toegestuurd gekregen door uitgeverij De Geus. Ze hebben *Bruid van de dood* voor ons uitgezocht van Naema Tahir. Het plan is om recensies van recent uitgebrachte boeken op de website te plaatsen en in de nieuwsbrieven. Om allerlei redenen is er van degenen die zich enthousiast als recensent hadden aangeboden (bijna) niemand meer over. Wie vindt het leuk om nieuwe boeken te lezen en er een recensie over te schrijven? Laat het weten aan ondergetekende. Dat geldt overigens ook als je meer zin hebt in al in de bibliotheek aanwezige boeken, klassiekers e.d.

N.a.v. de oproep om informatie over het archief heeft een oud-vrijwilliger laten weten dat het waarschijnlijk bij een van de saneringen en fusies is weggegooid. Heeft iemand toch nog andere informatie, dan houden we ons aanbevolen.

Gezien de beperkte openingstijden ligt de leenperiode voor boeken niet vast. Als je een boek langer dan een maand wilt lenen, wil je dan n.a.v. deze aankondiging een mailtje sturen om dit te laten weten. De brievenbus als retour-medium werkt prima.

De leenbijdrage voor 2012 is vastgesteld op € 25,- (vanaf april € 20,-). Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ING banknr 9266995 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2012'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek.

U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 28 april 2012